



JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 17. marts 2025
Kontor: Sikkerhedskontoret
Sagsbeh: Ida Marianne Nørgaard
Hansen
Sagsnr.: 2024-14916
Dok.: 3515419

Besvarelse af spørgsmål nr. 192 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes endelig besvarelse af spørgsmål nr. 192 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 12. november 2024. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Rosa Lund (EL).

Peter Hummelgaard

/

Camilla Hellesø Nielsen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 192 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren - idet der henvises til Politikens artikelserie af 10. og 11. november 2024 om de mange sager omhandlende billigelse af terror, der ikke fører til dom, - redegøre for, hvorledes politiet og Anklagemyndigheden forstår begrebet ”udtrykkelig billigelse” i straffelovens § 136 stk. 2, herunder redegøre for, om det manglende antal sager, hvor Anklagemyndigheden får medhold, må føre til, at politi og Anklagemyndigheden bør anvende samme definition af ”udtrykkelig billigelse”, som fremgår af lovforarbejderne og som følger af domstolenes retspraksis, således, at det kan undgås at skræmme borgere fra at deltage i den offentlige debat ved at sigte dem i sager, der enten ender med at frafalde eller frifinde?”

Svar:

1. Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigspolitiet, der har oplyst følgende:

”Rigspolitiet kan oplyse, at politiet efterforsker mulige strafbare forhold, når der indgives anmeldelse herom, eller når politiet selv bliver opmærksom herpå. Efterforskning iværksættes, når der er en rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået, jf. retsplejelovens § 742.

Rigspolitiet har anmodet politikredsene om at have skærpet opmærksomhed på ytringer, som kan være omfattet af straffelovens bestemmelser om billigelse af terror, ligesom Rigspolitiet har drøftet politiets generelle fokus på forfølgelse af eventuelle sager med politikredsene i relevante ledelsesfora – både i forhold til anmeldelser og sager, som politiet selv bliver opmærksom på.

Rigspolitiet kan afslutningsvis oplyse, at alle sager om mulig overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 2, forelægges for Statsadvokaten i København, der har overtaget behandling af og tilsynet med sagerne, uanset hvor i landet en eventuel overtrædelse af bestemmelsen er begået. Dette skal bl.a. sikre, at sagerne behandles samlet, og at der samlet kan tages stilling til spørgsmålet om tiltalerejsning, påtaleopgivelse mv.”

2. Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet desuden indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

”Straffelovens § 136, stk. 2, blev indsat i straffeloven ved en lovændring i 1939. Det fremgik af lovforslaget, at det allerede var strafbart at tilskynde til en forbrydelse, men at det ”i særlig Grad maa anses for uheldigt, at nogen ustraffet skal kunne give det sin Tilslutning, at der bliver begaaet Forbrydelser mod Statens Selvstændighed og Sikkerhed eller mod Statsforfatningen og de øverste Statsmyndigheder”. Strafferammen var fængsel indtil et år.

Straffelovens § 136, stk. 2, er siden blevet ændret, og strafferammen er senest forhøjet til tre år ved en lovændring i 2020.

Det fremgår ikke af lovens forarbejder, hvad der må forstås ved begrebet ”udtrykkelig billigelse”.

Litteraturen bidrager i den sammenhæng til lovfortolkningen. Bl.a. har Vagn Greve i ”Bånd på hånd og mund – strafforfølgelse eller ytringsfrihed”, 2008, med henvisning til ordbøger anført, at der med ”billige” forstås at bifalde, tilslutte sig, erklære sig enig i, godkende og lignende. Ud fra forarbejderne mener Greve, at bestemmelsen skal fortolkes snævert. Han anfører også, at der med ”udtrykkeligt” menes, at billigelsen ikke blot skal være underforstået og anfører yderligere, at strafbarheden af en billigelse af et angreb hænger sammen med, om ytringen angår et angreb på et undertrykkende diktatur. Det må antages, at Greve hermed blot konstaterer, at der skal være tale om billigelse af et angreb, som vil være strafbart efter straffelovens kapitel 12 eller 13.

Justitia har i artiklen ”Kriminalisering af ”udtrykkelig billigelse” af terror går videre end påkrævet af Danmarks internationale forpligtelser” af 16. august 2015 udtalt, at ”billige” også kan forstås som at påskønne, anerkende eller rose. Justitia gør sammenfattende gældende, at retspraksis giver anledning til tvivl om anvendelsesområdet for § 136, stk. 2, og at den ikke synes at blive fortolket indskrænkende.

Rigsadvokaten bemærker, at det altid vil bero på en samlet vurdering af ytringen, sammenhængen og omstændighederne i den konkrete sag, hvorvidt der er tale om ”udtrykkelig billigelse” i relation til straffelovens 136, stk. 2.

Det er som udgangspunktet politiet, som træffer afgørelse om at sigte en person for et strafbart forhold. Afgørelsen heraf beror på en skønsmæssig vurdering af mistankens styrke. Det bør indgå i vurderingen, at sigtelsen på den ene side medfører en række beføjelser og retsgarantier for den sigtede, og på den anden side at sigtelsen også indebærer en art officiel

konstatering af, at der er et vist hold i mistanken mod den pågældende.

Når anklagemyndigheden skal tage stilling til tiltalspørgsmålet, skal det ske under iagttagelse af objektivitetsprincippet, hvorefter anklagemyndigheden skal påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.

Det betyder, at anklagemyndigheden som udgangspunkt ikke vil rejse tiltale, hvis der er bevismæssig eller retlig tvivl om, at en tiltale vil føre til domfældelse. En rimelig kompetencefordeling mellem domstolene og anklagemyndigheden tilsiger dog, at særligt indviklede eller uafklarede spørgsmål om eksempelvis straffebestemmelers fortolkning henhører under domstolene. Forståelsen af begrebet ”udtrykkeligt billiger” kan give anledning til tvivl, og derfor kan der i et vist omfang være grund til at indbringe sager om overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 2, for domstolene, uanset om anklagemyndigheden har en vis tvivl om, at der sker domfældelse.

Der findes en række domme om overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 2, som nærmere illustrerer hvilke situationer, der i praksis vil være omfattet af bestemmelsen.

Rigsadvokaten kan fra trykt praksis eksempelvis henvise til sagen gengivet i Tfk 2022.458 Ø, hvor en person blev idømt ni måneders fængsel for overtrædelse af § 136, stk. 2, om billigelse af terror kort efter to franske terrorangreb i 2020, hvor en fransk skolelærer, der havde vist karikaturtegninger af profeten Muhammed i sin undervisning, blev dræbt ved halsoverskæring, og tre personer blev dræbt i Notre Dame-kirken i Nice. Den pågældende havde på Twitter fremsat en række grove trusler af islamisk fundamentalistisk karakter, herunder ”not boycott France but behead France” og ”Behead France, It’s about time to walk out in the streets with something heavy and look for every evil kuffarbillah (fornægter af Allah)”.

Landsretten fandt, at der var tale om trusler, der var egnet til at virke skræmmende, og at tiltalte havde forsæt til at skræmme. Ytringerne fremstod som skrevet med henblik på at provokere eller diskutere med anderledes troende og var skrevet i en hadsk tone. Uanset at de havde en grovhed, som gik langt ud over det, der burde forekomme i den offentlige debat, herunder de sociale medier, fandt landsretten dog ikke, at ytringerne var af en sådan karakter, at de var omfattet af terrorbegrebet i straffelovens § 114, idet det bemærkedes, at de under hensyn til konteksten og de anvendte mere generaliserende formuleringer ikke var egnet til at skræmme i alvorlig grad. Henset til ytringernes karakter og den tidsmæssige sammenhæng med

terrorhandlingerne i Frankrig blev den tiltalte fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 2.

I sagen gengivet i UfR 2020.1003 H blev en tiltalt fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 2, ved i juni 2017 offentligt at have billiget et terrorangreb ved en moske i London dagen før, idet han i et offentligt tilgængeligt opslag på en anden persons Facebookprofil skrev: ”Ja ham der har gjort det burde have en medalje”. Ved angrebet, som efter dansk ret ville have været omfattet af straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1, blev én dræbt og flere såret. For Højesteret angik sagen, om tiltaltes billigelse af angrebet skete ”offentligt” samt strafudmålingen. Højesteret udtalte, at der ved afgørelsen af, om en billigelse er sket offentligt, kan lægges vægt på, om billigelsen er gjort tilgængelig for en større eller ubestemt kreds af personer. Dette var tilfældet for et offentligt opslag på en Facebookprofil, og Højesteret tiltrådte, at tiltalte var fundet skyldig. Om straffen udtalte Højesteret, at sager om straffelovens § 136, stk. 2, omfatter forhold af meget forskellig karakter og grovhed, og at nogle sager derfor ville skulle afgøres med ubetinget straf, andre med helt eller delvis betinget straf eller bødestraf. Da tiltalte, da han skrev sin billigelse som en kommentar til en andens Facebookopslag, lod sig rive med af en stemning og meget havde fortrudt sin kommentar, fastsatte Højesteret straffen til 30 dages fængsel betinget, idet der endvidere blev lagt vægt på tiltaltes personlige forhold, og at han var ustraffet.

I sagen gengivet i UfR 2018.393 Ø blev den tiltalte fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 2, ved den 16. februar 2015 i København under et interview med en fransk tv-kanal at have udtalt: ”Den her mand har et hjerte af guld. Vi muslimer tager ikke afstand fra denne mand. Men den største terrorist gennem historien er de her tegnere, der har udsat os i Danmark og den danske befolkning for terror. Det er dem, der er terrorister. Ham der derovre, han er ikke terrorist, han er en helt” eller lignende, hvorved tiltalte henviste til gerningsmanden til terrorangrebet i København den 14. og 15. februar 2015. Tiltalte havde således offentligt udtrykkeligt billiget en af de i straffelovens § 12 eller 13 omhandlede forbrydelser.

Byretten, der tillige fandt tiltalte skyldig i overtrædelse af straffelovens § 266 b, stk. 1, fastsatte straffen til en tillægsstraf af fængsel i fem måneder, der ikke var grundlag for at gøre betinget. Landsretten fandt straffen passende udmålt. Det fremgik af dommen, at landsretten i skærpende retning havde lagt vægt på, at billigelsen angik terrorangrebet ved henholdsvis Krudttønden og synagogen i København og dermed udgjorde en generel trussel mod både ytringsfriheden og religionsfriheden i Danmark.

I sagen gengivet i UfR 2024.4332 blev den tiltalte fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 2, ved den 7. og 13. oktober 2023 via sin snapchatprofil, hvor den tiltalte havde mere end 80.000 følgere, at have delt en video, hvor han udtalte ”Nej, men helt seriøst. Lad os lige være realistiske engang. Det der foregår dernede, som stadig ikke er blevet flækket. Men 250 stykker, det er ikke helt dumt” samt ”Okay, sjov til side nu. Jeg kondolerer. Jeg kondolerer for alle de menneskeliv, der ikke er blevet taget endnu”, hvorved tiltalte henviste til terrorangrebet begået af terrororganisationen Hamas på en festival i Israel den 7. oktober 2023.

Byretten fastsatte straffen til en tillægsstraf af fængsel i 6 måneder, som der ikke var grundlag for at gøre hel eller delvis betinget. Landsretten fandt straffen passende udmålt. Det fremgik af dommen, at landsretten i skærpende retning havde lagt vægt på, at tiltalte havde billiget et meget voldsomt terrorangreb med et stort antal civile dræbte, og at billigelsen skete umiddelbart efter, at angrebet fandt sted. Yderligere fremgik det, at landsretten lagde vægt på karakteren og grovheden af billigelsen, herunder at der var tale om to videoer på henholdsvis 34 og 40 sekunder, der fremstår som en slags fejring af angrebet, og at videoerne er delt på den tiltaltes profil på Snapchat, der har et meget stort antal følgere.”